Särtryck ur
VÅR FÅGELVÄRLD
Årg. 15 1956 Nr. 1

Ett fall av omvänd flyttning i april 1955

(Meddelande nr 20 från Ottenby fågelstation)

Av

BENGT DANIELSSON

Aprilmånaden 1955 kännetecknades i Fennoskandia av ofta förekommande och intensiva kalluftsgenombrott. En analys av material samlat vid Ottenby fågelstation (SVÄRDSON 1953) har visat, att temperaturfall utlöser ett mer eller mindre kraftigt sydsträck av många arter och detta oberoende av årstid. SVÄRDSON redogör sålunda för observationer av sydriktade sträckrörelser under de flesta av årets månader, men konstaterar, att något nämnvärt sydsträck under april månad dittills icke observerats vid Ottenby. Där blev jag emellertid på morgonen den 13 april 1955 vittne till ett fall av omvänd flyttning, och en redogörelse kan därför vara motiverad.

Dagarna närmast före den 13 april rådde kyligt väder vid Ottenby med eftermiddagstemperaturer endast obetydligt överstigande 0°. På eftermiddagen den 12 april befann sig ett lågtryck V om Lofoten. Det var under rörelse mot NO och på dess baksida strömmade kall luft med nordvästliga vindar ner över Skandinavien. Läget kl. 16.00 den 12 april framgår av fig. 1. Tidigt på morgonen den 13 april passerade kallfronten Öland och hade kl. 16.00 samma dag trängt in över kontinenten (fig. 2). Temperatursänkningen efter kallfrontspassagen var ringa och uppgick till endast 2—4°.

Kl. 07.00 den 13.4. rådde mulet väder vid Ölands södra udde, vindstyrkan var V 13 m/sek. och temperaturen var +3°. Ett område med dimma täckte bl.a. större delen av Öland och farvattnen mellan Gotland och det svenska fastlandet. Vid Ottenby var dock sikten god.

Olyckligtvis observerade jag sträcksituationen först kl. 06.30 (c:a 2 tim. efter soluppgången). Från denna tidpunkt hölls dock sträcket under kontinuerlig observation till 09.45, med undantag för tiden 08.30—09.15. Observationsplats var vindskyddet söder om fyren. Sträckets förlopp i detalj framgår av tabellen, där en uppdelning i halvtimmesperioder gjorts.

Efter kl. 09.30 avmattades sträcket kraftigt. Under ett observationspass mellan 11.30 och 12.00 observerades sålunda endast 12 skogsduvor på sträck. Sträcket var hela tiden riktat mot SV—VSV.

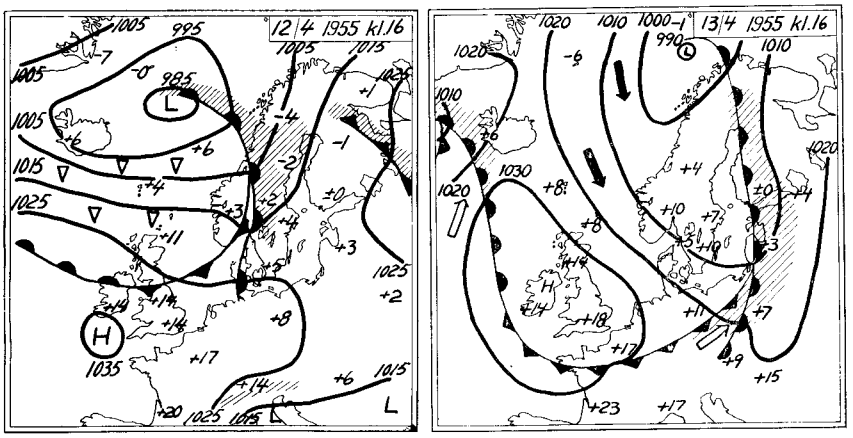

Fig. 1—2. Väderlekssituationen den 12 och 13 april 1955. (*Weather maps for April 12 and 13, 1955.*)

06.30—07.00.

Stare (*Sturnus vulgaris*)	25
Hämpling (*Carduelis cannabina*)	291
Bofink (*Fringilla coelebs*)	2
Tofsvipa (*Vanellus vanellus*)	7
Obest. småfåglar (*Passeriformes spp.*)	7

07.00—07.30.

Hämpling	164
Sånglärka (*Alauda arvensis*)	5
Sädesärla (*Motacilla alba*)	1
Storspov (*Numenius arquata*)	1
Tofsvipa	2

07.30—08.00.

Stare	19
Hämpling	229
Sånglärka	6
Tofsvipa	11
Strandskata (*Haematopus ostralegus*)	2
Obest. småfåglar	15

08.00—08.30.

Kaja (*Corvus monedula*)	17
Hämpling	104
Bofink	16
Trädlärka (*Lullula arborea*)	3
Sånglärka	9
Skogsduva (*Columba oenas*)	2
Obest. småfåglar	18

09.15—09.45.

Hämpling	18
Bofink	34
Sånglärka	7

De sträckande småfåglarna kom vanligen på låg höjd i småflockar på 5—20 individ, varför artbestämning och räkning var lätt. Räkningen underlättades dessutom av att mycket få individ återvände efter avbrutet sträckförsök. Sträckförsöken har icke noterats i tabellen.

Av tabellen framgår att hämpling var klart dominerande art med

över 800 exemplar, vilket är en jämförelsevis hög siffra vid Ottenby. Under hela höststräcket 1953 (—31 oktober) observerades sålunda endast 9000 ex. (JENNING 1954). Jämför också sträcksiffrorna för hämpling under två »laviner», som inträffat under artens normala sträcktid i september och oktober (SVÄRDSON 1953: 204—205). Högsta dagsiffran är där 536 (18.9.1950).

LITTERATUR

JENNING, W. 1954. Verksamheten vid Ottenby fågelstation 1953. VF 13: 53—76.
SVÄRDSON, G. 1953. Visible migration within Fenno-Scandia. Ibis 95: 181—211.

Summary: **A case of reversed migration in April 1955.**

A marked southwest flight of several species was observed on the morning of April 13, 1955, at the Ottenby bird station (56°12′ N—16°24′ E). A cold front passing Fenno-Scandia released the »avalanche». Weather maps are given in fig.1—2. The dominating species was linnet (*Carduelis cannabina*), the number of passing birds being more than 800. Birds of 11 species were participants in the »avalanche».